

אני ולא מלאך: מקומו של משה בקאולת ישראל ממלרים

Divine or Human Redemption?

1) בראשית פרק מו, א-ד

(א) ויסע ישראל וכל־אשר־לו ויבא בארצה שבע ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק: (ב) ויאמר אלהים לישראל במראות הלילה ויאמר יעקב ויאמר הנני: (ג) ויאמר אנכי האל אביך את־תראה מרדה מצרימה כילגוי גדול אשימך שם: (ד) אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה גם־עלה ויוסף ישית ידו על־עینיך:

1 And Israel took his journey with all that he had, and came to Beer-sheba, and offered sacrifices unto the God of his father Isaac. 2 And God spoke unto Israel in the visions of the night, and said: 'Jacob, Jacob.' And he said: 'Here am I.' 3 And He said: 'I am God, the God of thy father; fear not to go down into Egypt; for I will there make of thee a great nation. 4 I will go down with thee into Egypt; and I will also surely bring thee up again; and Joseph shall put his hand upon thine eyes.'

2) בראשית פרק נ, כד-כה

(כד) ויאמר יוסף אל־אחיו אנכי מת ואלהים פקד יפקד אתכם והעלה אתכם מן־הארץ הזאת אל־הארץ אשר נשבע לאברהם ליעקב: (כה) וישבע יוסף את־בני ישראל לאמר פקד יפקד אלהים אתכם והעלתם את־עצמותי מזה:

24 And Joseph said unto his brethren: 'I die; but God will surely remember you, and bring you up out of this land unto the land which He swore to Abraham, to Isaac, and to Jacob.' 25 And Joseph took an oath of the children of Israel, saying: 'God will surely remember you, and ye shall carry up my bones from hence.'

3) שמות ג:א-ד:יז

(א) ומשה היה רעה את־צאן ויתרו חתנו כהן מדין וינהג את־הצאן אחר המדבר ויבא אל־הר האלהים הרבה: (ב) וירא מלאך ה' אליו בלבת־אש מתוך הסנה וירא והנה הסנה בער באש והסנה איננו אכל: (ג) ויאמר משה אסרה־נא ואראה את־המראה הגדל הזה מדוע לא־יבער הסנה: (ד) וירא ה' כי סר לראות ויקרא אליו אלהים מתוך הסנה ויאמר משה משה הנני: (ה) ויאמר אל־תקרב הלם של־נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת־קדש הוא: (ו) ויאמר אנכי אלהי אביך אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב וסתר משה פניו כי ירא מהביט אל־האלהים: (ז) ויאמר ה' ראה ראיתי את־עני עמי אשר במצרים ואת־צעקתם שמעתי מפני נגשיו כי ידעתי את־מכאביו: (ח) וארד להצילו מיד מצרים ולהעלותו מן־הארץ ההוא אל־ארץ טובה ורחבה אל־ארץ זבת חלב ודבש אל־מקום הנענעני והחתי והאמורי והפרזי והחוי והיבוסים: (ט) ועתה הנה צעקת בני־ישראל באה אלי וגם־ראיתי את־הלחץ אשר מצרים לחצים אתם: (י) ועתה לכה ואשלחך אל־פרעה והוציא את־עמי בני־ישראל ממצרים: (יא) ויאמר משה אל־האלהים מי אנכי כי אלק אל־פרעה וכי אוציא את־בני ישראל ממצרים: (יב) ויאמר כִּי־אהיה עמך וההלך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את־העם ממצרים תעבדון את־האלהים על ההר הזה: (יג) ויאמר משה אל־האלהים הנה אנכי בא אל־בני ישראל ואמרת להם להם אלהי אבותיכם שלחני אליכם ואמרתי להם ישראל אל־בני ישראל אלהי אבותיכם אלהי אבי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב שלחני אליכם והעשיתי לכם במצרים: (יד) ויאמר אלהים מיהו שמו מה אמר אלהים: (טו) ויאמר משה אל־משה אלהי אביך אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב שלחני אליך ויאמר משה אל־בני ישראל ה' אלהי אבותיכם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב שלחני אליכם והעשיתי לכם במצרים: (טז) ואמר אעלה אתכם מעני מצרים אל־ארץ הנענעני והחתי והאמורי והפרזי והחוי והיבוסים אל־ארץ זבת חלב ודבש: (יז) ושמעו לקולך ויבאת אתה וזקני ישראל אל־מלך מצרים ואמרתם אליו ה' אלהי העבריים נקדה עלינו ועתה נלכה־נא דרך שלשת ימים במדבר ונזבחה לה' אלהינו: (יח) ואני ידעתי כי לא־יתן אתכם מלך מצרים להלך ולא ביד חזקה: (יט) ושלחתי את־ידי והכיתי את־מצרים בכל נפלאתי אשר אעשה בקרבך ואחרי־כן ישלח אתכם: (כא) ונתתי את־חן העם־הזה בעיני מצרים והיה כי תלכו לא תלכו ריקם: (כב) ושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה כלי־כסף וכלי זהב ושמלת ושמתם על־בניכם ועל־בנותיכם ונצלתם את־מצרים: (כג) ויען משה ויאמר והן לא־יאמינו לי ולא ישמעו בקלי כי אמרו לא־נראה אליך ה': (כד) ויאמר אליו ה' מזה מה־זה בידך ויאמר משה: (כה) ויאמר השליכוהו ארצה וישלכוהו ארצה ויהי לנחש וינש וינש משה מפניו: (כו) ויאמר ה' אל־משה שלח ידך ואזוה בזנבו וישלח ידו ויחזק בו והיה למטה בכפו: (כז) למען יאמינו בני־ישראל אלהי אביך ה' אלהי אבותם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב: (כח) ויאמר ה' לו עוד הב־נא ידך בחיקך ויבא ידו בחיקו ויוצאה והנה ידו מצרעת כשולג: (כט) ויאמר השב ידך אל־חיקך וישב ידו אל־חיקו ויוצאה מחיקו והנה־שבה כבשרו: (ל) והיה אס־לא יאמינו לך ולא ישמעו לקול האת הראשון והאמינו לקול האת האחרון: (לא) והיה אס־לא יאמינו גם לשיני האהות האלה ולא ישמעון לקולך ולקחתי ממנימי היאר ושפכת היבשה והיו המים אשר תקח מן־היאור והיו לדם ביבשת: (לב) ויאמר משה אלהי־ה' בי אדני לא איש דברים אנכי גם מתמול גם משלש גם מאז ודברך אל־עבדך כי כבד־פה וכבד לשון אנכי: (לג) ויאמר ה' אליו מי שם פה לאדם או מי־ישום אלם או חרש או פקח או עוד הלא אנכי ה': (לד) ועתה לך ואנכי אהיה עם־פך והוריתך אשר תדבר: (לה) ויאמר בי אדני שלח־נא ביד־תשלח: (לו) ויחר־אף ה' במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי־דבר ידבר הוא וגם הנה־הוא יצא לקראתך ודאך ושמת בלבו: (לז) ודברת אליו ושמת את־הדברים בפיו ואנכי אהיה עם־פך ועם־פיהו והורית אתכם את אשר תעשון: (לח) ודבר־הוא לך אל־העם והיה הוא יהיה־לך לפה ואתה תהיה־לו לאלהים: (לט) ואת־המטה הזה תקח בידך אשר תעשה־בו את־האותות:

1 Now Moses was keeping the flock of Jethro his father-in-law, the priest of Midian; and he led the flock to the farthest end of the wilderness, and came to the mountain of God, unto Horeb. **2** And the angel of the LORD appeared unto him in a flame of fire out of the midst of a bush; and he looked, and, behold, the bush burned with fire, and the bush was not consumed. **3** And Moses said: 'I will turn aside now, and see this great sight, why the bush is not burnt.' **4** And when the LORD saw that he turned aside to see, God called unto him out of the midst of the bush, and said: 'Moses, Moses.' And he said: 'Here am I.' **5** And He said: 'Draw not nigh hither; put off thy shoes from off thy feet, for the place whereon thou standest is holy ground.' **6** Moreover He said: 'I am the God of thy father, the God of Abraham, the God of Isaac, and the God of Jacob.' And Moses hid his face; for he was afraid to look upon God. **7** And the LORD said: 'I have surely seen the affliction of My people that are in Egypt, and have heard their cry by reason of their taskmasters; for I know their pains; **8** and I am come down to deliver them out of the hand of the Egyptians, and to bring them up out of that land unto a good land and a large, unto a land flowing with milk and honey; unto the place of the Canaanite, and the Hittite, and the Amorite, and the Perizzite, and the Hivite, and the Jebusite. **9** And now, behold, the cry of the children of Israel is come unto Me; moreover I have seen the oppression wherewith the Egyptians oppress them. **10** Come now therefore, and I will send thee unto Pharaoh, that thou mayest bring forth My people the children of Israel out of Egypt.' **11** And Moses said unto God: 'Who am I, that I should go unto Pharaoh, and that I should bring forth the children of Israel out of Egypt?' **12** And He said: 'Certainly I will be with thee; and this shall be the token unto thee, that I have sent thee: when thou hast brought forth the people out of Egypt, ye shall serve God upon this mountain.' **13** And Moses said unto God: 'Behold, when I come unto the children of Israel, and shall say unto them: The God of your fathers hath sent me unto you; and they shall say to me: What is His name? what shall I say unto them?' **14** And God said unto Moses: 'I AM THAT I AM'; and He said: 'Thus shalt thou say unto the children of Israel: I AM hath sent me unto you.' **15** And God said moreover unto Moses: 'Thus shalt thou say unto the children of Israel: The LORD, the God of your fathers, the God of Abraham, the God of Isaac, and the God of Jacob, hath sent me unto you; this is My name for ever, and this is My memorial unto all generations. **16** Go, and gather the elders of Israel together, and say unto them: The LORD, the God of your fathers, the God of Abraham, of Isaac, and of Jacob, hath appeared unto me, saying: I have surely remembered you, and seen that which is done to you in Egypt. **17** And I have said: I will bring you up out of the affliction of Egypt unto the land of the Canaanite, and the Hittite, and the Amorite, and the Perizzite, and the Hivite, and the Jebusite, unto a land flowing with milk and honey. **18** And they shall hearken to thy voice. And thou shalt come, thou and the elders of Israel, unto the king of Egypt, and ye shall say unto him: The LORD, the God of the Hebrews, hath met with us. And now let us go, we pray thee, three days' journey into the wilderness, that we may sacrifice to the LORD our God. **19** And I know that the king of Egypt will not give you leave to go, except by a mighty hand. **20** And I will put forth My hand, and smite Egypt with all My wonders which I will do in the midst thereof. And after that he will let you go. **21** And I will give this people favour in the sight of the Egyptians. And it shall come to pass, that, when ye go, ye shall not go empty; **22** but every woman shall ask of her neighbour, and of her that sojourneth in her house, jewels of silver, and jewels of gold, and raiment; and ye shall put them upon your sons, and upon your daughters; and ye shall spoil the Egyptians.' **1** And Moses answered and said: 'But, behold, they will not believe me, nor hearken unto my voice; for they will say: The LORD hath not appeared unto thee.' **2** And the LORD said unto him: 'What is that in thy hand?' And he said: 'A rod.' **3** And He said: 'Cast it on the ground.' And he cast it on the ground, and it became a serpent; and Moses fled from before it. **4** And the LORD said unto Moses: 'Put forth thy hand, and take it by the tail--and he put forth his hand, and laid hold of it, and it became a rod in his hand-- **5** that they may believe that the LORD, the God of their fathers, the God of Abraham, the God of Isaac, and the God of Jacob, hath appeared unto thee.' **6** And the LORD said furthermore unto him: 'Put now thy hand into thy bosom.' And he put his hand into his bosom; and when he took it out, behold, his hand was leprous, as white as snow. **7** And He said: 'Put thy hand back into thy bosom.--And he put his hand back into his bosom; and when he took it out of his bosom, behold, it was turned again as his other flesh.-- **8** And it shall come to pass, if they will not believe thee, neither hearken to the voice of the first sign, that they will believe the voice of the latter sign. **9** And it shall come to pass, if they will not believe even these two signs, neither hearken unto thy voice, that thou shalt take of the water of the river, and pour it upon the dry land; and the water which thou takest out of the river shall become blood upon the dry land.' **10** And Moses said unto the LORD: 'Oh Lord, I am not a man of words, neither heretofore, nor since Thou hast spoken unto Thy servant; for I am slow of speech, and of a slow tongue.' **11** And the LORD said unto him: 'Who hath made man's mouth? or who maketh a man dumb, or deaf, or seeing, or blind? is it not I the LORD? **12** Now therefore go, and I will be with thy mouth, and teach thee what thou shalt speak.' **13** And he said: 'Oh Lord, send, I pray Thee, by the hand of him whom Thou wilt send.' **14** And the anger of the LORD was kindled against Moses, and He said: 'Is there not Aaron thy brother the Levite? I know that he can speak well. And also, behold, he cometh forth to meet thee; and when he seeth thee, he will be glad in his heart. **15** And thou shalt speak unto him, and put the words in his mouth; and I will be with thy mouth, and with his mouth, and will teach you what ye shall do. **16** And he shall be thy spokesman unto the people; and it shall come to pass, that he shall be to thee a mouth, and thou shalt be to him in God's stead. **17** And thou shalt take in thy hand this rod, wherewith thou shalt do the signs.'